

(ED-DABITA Fİ'R-RABITA) **RABITADA USUL**

TELİF

Şeyh Muhammed Said Seyda el-Cezerî
(kaddesellahu sırrahu)

MÜTERCİM

Celal YILDIZ
Mardin Emekli Müftüsü

(Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla)

Bizleri hidayete erdiren Cenab-ı Hakk'a sonsuz hamd-u senalar olsun. Eğer o bizi hidayete erdirmeseydi biz asla doğru yolu bulamazdık. Salât ve selam onun son Peygamberi Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)'ya olsun. Sünnetini ve yolunu izleyenler şüphesiz Allah'ın hidayet ve takvasını elde edenlerdir. Masivadan sıyrılıp ona tabi olan tertemiz ehline ve mümtaz ashabına da salât ve selam olsun. İmdi, başta pak ve faziletli kardeşimiz Molla Muhammed Şerif'e selam ederiz. -Allah onu her türlü kötülükten muhafaza buyursun. Dünyada ve ahirette umduğuna nail eylesin âmin!- Bilmiş ol ki Rabîta-i Şerife'nin Nakşî Tarikatındaki yeri çok önemlidir ve tarikat ehli nezdinde meşhur olup, kaynaklarında yeterince açıklanmıştır. Fakat biz burada kalbinize sebat ve itminanı kazandırmak ve şüphelerinizi dağıtmak üzere bazı kaynaklardan faydalanmak suretiyle bir nebze anlatmaya çalışacağız.

İlk etapta allame, konulara derinlemesine nüfuz eden, Hz. Mevlana Halid-i zi'l-Cenaheyn (k.s)'in kardeşinin oğlu mevlamız Şeyh Es'ad Sahip (r.ah) tarafından kaleme alınan "Nuru'l-Hidaye ve'l-'İrfan" adlı eserinden alıntı yaparak konuya girmek istiyoruz. Çünkü O rabîta konusunda ilmi bir yol izleyerek araştırma yaparak enfes bir şekilde ortaya koymuştur. -Allah

sırlarını mukaddes eylesin, hayır ve bereketinin de bize yansımaları sağlasın!- Özet olarak şöyle ifade etmiştir; “Şüphesiz ‘Rabıta-i Şerif’ için, hem akli hem de nakli deliller mevcuttur. Her şeyden önce rabıta bir vesiledir ve Allah’a varmak için kendisine başvurulmuş bir vasıta (sebebe)’dir. Hiçbir zaman amaç ve gaye değildir. Maksat, Allah’a varmak için rabıtayı vesile kılarak kalbi gaflet ve havatır (düşünceler)’den kurtarmaktır. Yani kalp önce havatırdan kurtulması gerekir ki Allah’a varabilsin. Böyle olunca kural olarak vesileler, maksatların hükmünü ve değerini kazanırlar. Zira akyise-i hamse (beş çeşit kıyas)’den biri olan tecrübeyle sabit olmuştur. Bundan dolayı bizler rabıtayı yaparken ağıyardan, masivadan ve Allah’ın dışındaki her şeyden arınıyoruz. Yani kalbin gafleti ve havatırı zail olur. Sadece bir masiva hariç ki o da ucu Resul-i Ekrem (s.a.v)’e kadar uzanan silsile yoluyla devam eden Sadat-ı Kiram (Tarikat Pirleri)’in hayal ve düşüncesi kalmaktadır. Bir müddet sonra bunlardan da uzaklaşarak Allah-u Teâlâ’ya ulaşırız. Yani bu vasıtaların hepsi zail olup, tek Zat-ı Akdes hazretlerinin huzuru kalır. Artık bu safhada Allah’ın dışında hiçbir şey düşünülüyor ve tevhid inancının gereği olarak O’nun kurbîyet ve yakınlığı kalıyor. Yukarıda zikredilen Sadat-ı Kiram silsilesinin rabıtada ilk etapta yer alması ve zihnimizde canlandırılmasının nedeni kalbimizi gafletten temizlemek içindir. Bu temizleme ameliyesi tamamlandıktan sonra Zat-ı Akdes’e ulaşırız. Yoksa onlar hedef ve gaye değiller. Eğer hedef –hâşâ– onlar ise, o zaman şirk olur. Tevhid inancına sahip olan bir kimse asla bunu düşünemez. İşte rabıta denilen hadise budur. Burada, netice itibarıyla Allah’tan başka hiçbir şey talep edilmemekte, hedef ve gaye Allah’a varmaktır. Diğer tarikat önderlerinin ve hatta Resul-i Ekrem (s.a.v)’in hayali bile bir vasıttan öteye geçmemektedir. Burada tevhid inancı, bütün açıklığı ve berraklığı ile ona hiçbir şey karışmadan tecelli edildiği ve vahdaniyet unsurunun gerçekleştirildiğidir. Rabıtayı yapan bir kimse kalbinden Allah’ın dışındaki her şeyi atmakta, muhabbet, iştîyak ve zevkle Allah’ın zatında hulul (cesede girme) ve ittihad (bir olma)’a saplanmadan yok olup gitmektedir. Rabıta ameliyesinin süresi tarikat önderlerinin beyan ettikleri gibi en az beş dakikadır. Daha uzunda olabilir.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz rabıta, yani başta Peygamber ve tarikat önderlerini derece derece düşünmek, hayal etmek ve zihni bir ameliyede tasavvur etmek, vesile (sebebe) kabilindendir. İlk etapta kalbin temizliğini, sağlamak ve Allah’ın huzuruna varmaya uygun bir hale gelmesi için bu vasıtalar ve sebepler düşünülmüştür. Fıkıh kaynaklarımızda genel bir kural mevcuttur. O da “*Vesileler (araçlar ve sebepler) maksatların hükmünü kazanırlar.*” Yani maksadın hükmü farz veya vacip ise, o maksada, o farza ya da vacibe ulaşabilmek için kullanılan araç veya sebepler de onun gibi farz veya vacip olur. O halde maksat ve hedef Allah’a varmak ise ki öyledir, buna vasıta olan rabıta ve diğer vesileler de onun kadar önem arz etmektedir.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi fıkıh kaynaklarımızda beş türlü kıyas şekli vardır. Tecrübe ve deneyimler tartışmasız bu beş kıyastan biri sayılmıştır. Biz, tasavvuf ehli olarak rabıtayı yaparken deneyim ve tecrübelerimizle yaşayarak gördük ki her ne kadar başta Peygamber ve tarikat önderlerinin hayali zihnimizden geçse de bunların aracılığı ile neticede Allah’a varmakta ve masivadan tamamen sıyrılmakta olduğumuzu müşahade ettik. Zat-ı Akdes’in dışında hiçbir şey artık kalmamakta, ruhumuz ve nefesimiz O’ndan başka hiçbir şey düşünmemekte ve hayal etmemektedir. Bu deneyim bize kati bir sonuç vermektedir ki hedefe varmak için vasıta, rabıtaya ve sebebe sarılmamız gerekiyor.

Bu olay şuna benzer: Bir kişi, içerisinde sevgi bakımından derece derece farklı insanlarla beraber bir yerde bulunduğunu düşünelim. Bu kişi en çok sevdiği kişiye ulaşmak için en az sevdiği kişiyi hayal etmek suretiyle hareket eder. Daha sonra sevgi yönünden ondan daha üstün kişiye ulaşır ve zincirleme yoluyla en çok sevdiği kişiye varıncaya kadar bu eyleme devam eder. Böylece bu aradıkların tamamını birer vesile ve araç olarak ele almakta ve hedefinde son sevgiliye varmak için onları vasıta ve sebebe olarak görmektedir. O halde Şeyhin rabıtası veya Resulullah (s.a.v)’a varıncaya kadar Sadat-ı Kiramı hayal etmek tamamen bu kişinin haline

benzer. Aradakilerin hepsi vesileden öteye geçmezler. Asla hedef ve amaç olamazlar. Ancak hedef kadar bunlar da vasıta olduğuna göre önemlidir. Çünkü daha önce belirttiğimiz gibi İslam fıkhnın genel bir kuralı vardır. O da “*Vesileler maksatların hükmündedir.*” Yani aynı önemi taşımakta ve hedefler gibi lüzumlu görülmektedir. Örnek olarak namazı ele alabiliriz. Hiç şüphesiz namaz bir maksat ve hedeftir. Namazın şartı olan abdest almak ta ona sebep ve vesiledir. Yani abdest olmadan namaz kılınamayacağına göre abdest de namaz gibi farz hükmünü almaktadır. Böylelikle vesile (/abdest), maksat (/namaz) gibi farz sayılmıştır. O halde rabıtayı kıyas yolu ile vesile olma konusunda abdeste benzetebilir. Böylece deneyim yoluyla rabıta ile elde edilen asıl gayeye ulaşma konusu tasavvuf erbabınca da sabit olduğundan bir kural olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca İslam Hukukunda yukarıda ifade ettiğimiz kaideye benzeyen bir kural da *ما لا يتم الواجب إلا به فهو واجب* (Herhangi bir vacip (/farz)’i tamamlayan şey de ancak vacip (/farz) hükmünü alır.) İşte burada söylemeye çalıştığımız rabitanın abdeste kıyas edilmesi ayrıca bu kaidenin de gereğidir.

Netice olarak -insaf sahibi olan bir kimse- rabıtayı bu manada düşündüğünde ki realiteye uygun olan da budur, rabitanın asla bir şirk, yani Allah’a ortak koşma eylemi olmadığını ve rabitanın bizatihi amaç olmadığını göre Allah’a yaklaşmak için bir araç ve sebep olarak yapıldığını kabul eder. Ayrıca tevhidin zirvesinde bulunan Nakşî Tarikatının önderlerini (k.s) kötü niyet okuyuculuğu yapmak suretiyle, şirkle itham etmek hem iftira, hem de insafsızca bir tavır olur. Gerçek muvahhit (tevhid ehli) önce kalbini değişik vesilelerle temizlemeğe çalışır, sonra Allah’ın huzuruna varır. İslam’ın ruhuna uygun olan da budur.

1. Rabıtaya delalet eden Kur’an-ı Kerimden delillere gelince;

Maide Suresinin 35. ayet-i kerimesinde Cenab-ı Hak şöyle buyurur: *وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ* (Allah’a ulaşmak için her türlü vesileyi/sebebi arayınız.)

Burada geçen vesile kavramı hiç şüphesiz umumidir. Bütün vesileler, sebepler ve araçlar bu kavramın içindedir. Dolayısıyla rabıta da, bir vasıta ve araç olduğuna göre umumi ifade eden vesilenin kavramı dâhilindedir. Yani ayetin şümülü içerisinde mütalaa edilmelidir. Şüphesiz Allah’a varmak için en büyük vasıta onun Resulü ve Peygamberi olan Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)’dır. Daha sonra varisleri olan, yolunu takip ederek hem tavır ve hareketinde hem de sözleri de onu üsve (model) kabul eden kâmil ve seçkin vekilleridir. Ona tabi olmak için bütün gücünü kullanan vekili ve naibi olma şerefine ulaşan evliyalar. Zira Kur’an-ı Kerim’de onları sevmek onlara itaat etmek ve örnek alma konusunda Allah’u Teâlâ Yusuf Suresinin 108. ayetinde şöyle emir buyurmuştur: *قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي اَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي* (De ki insanlara benim yolum şudur. Ben ve bana ittiba edenler açık ve net delillerle insanları Allah’ın dinine davet ederiz.)

Bunlar ne kadar güzel ve muazzam vesilelerdir. Çünkü bizatihi Allah’u Teâlâ, kitabında kendisine ulaşılabilmesi için başta Peygamber ve onun yolunda yürüyen salih kullarının yolunda gidilmesini emretmiştir. Bu anlam, sözü edilen ayetin genel mefhumu içinde mevcuttur. Nakşî Tarikatının önderleri, Peygambere en çok bağlılığı olan, zühd, takva ve ihlâs nokta-i nazarında en yüksek zirveye ulaşan, nefsin arıtılması ve manevi hastalıklardan kurtarma konusunda hayli mesafe alan kimseler olduğundan *كavramı içerisinde öncelikle düşünülmesi gereken insanlardır.* Bu nedenle Nakşî Tarikatının sırrı, ilelebet payidar olmasını ve asırlar boyu saçtığı nurun baki kalmasını Cenab-ı Hak’tan niyaz ediyoruz!

Bu tarikatın önderleri, Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaat camiası içerisinde en mümtaz ve en has

fırkadır. Söz ve fiillerinde hal ve tavırlarında hülâsa tüm yaşantılarında Ehl-i Sünnet çizgisinden sapmadan, dört mezhebe (Hanefî, Malikî, Şafiî, Hanbelî) mensup insanlardır. Bunun dışına asla çıkmadan, insanları Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat akidesine davet etme konusunda azami gayret sarf etmişlerdir. Sadat-ı Kiram diye nitelendirilen bu tarikat önderlerinin her biri dini bilgiler konusunda yeterince zirveye ulaşmış ve İslam ilim dünyasında büyük bir yer işgal etmişlerdir.

Nasıl olmasınlar ki! İslam coğrafyasında yetişmiş, yeni ve eski ilim dâhilerinin cumhuru, bu tarikatın liderlerini ve bu tarikatın yolunu takip edenlerini hep takdirle karşılamış ve büyük bir övgü ile hüsn-ü kabul ile kabul etmişlerdir. Ulemanın çoğu bu Nakşî Tarikatını enine boyuna incelemiş ve Ehl-i Sünnet çizgisinde olduğu konusunda, hemfikir olmuşlardır. Rabitanın meşruluğunu savunan her dört mezhebe bağlı nice ulema ve fukaha vardır. Çünkü rabita delilini kitap, sünnet, icma ve kıyastan alır.

Kitaptan rabıtaya delalet eden delili daha önce zikretmiştik. Öyle ki; rabitanın ne olduğu anlaşılmış ve üzerindeki perdeler kaldırılmıştı. Yani rabitanın bizatihi hedef olmayıp, vasıta olduğunu vesile kavramı içinde mütalaa edilmesinin gerekli olduğunu, vesilenin de Allah-u Teâlâ'nın emri olduğunu beyan etmiştik. Her kim Cenab-ı Hak'a ulaşmak için, O'nun son Peygamberi Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)'yı vasıta kılsa veya sahabelerini, vekillerini veya varislerini vesile kılsa hiç şüphesiz, hedefindeki eve pencere veya dam tarafından değil de normal ana kapıdan girmiş ve amacına ulaşmış sayılır. Kim hedefteki eve girmişse maksudu hâsıl olur. Maksudu hâsıl olan kişinin de vuslatı gerçekleşir. Vuslatı gerçekleşenin de mahbubuyla birleşmesi hâsıl olur. Birleşmesi hâsıl olan da ana yörüngeye girmiş olur. Bu sefer ana yörüngeden sapmadan yücelmeye başlar ve makamları kat eder. Makamlara ulaştıkça da Cenab-ı Hak'tan feyz almaya başlar. Nasıl olmasın ki. Nakşî Tarikatının liderlerine itaat etmek, aslında ay yüzlü Peygamberimiz (s.a.v)'e itaattir. Peygambere itaat ise Allah'a itaattir. Peygamberi sevmek Allah'ı sevmektir. O'na bey'at etmek Allah'a bey'at etmektir. Nitekim Cenab-ı Hak Fetih Suresinin 48. ayeti kerimesinde şöyle buyurur: *نَايِذِلَا لَكُنُوْعِيَايِدِ اَمَنَا نُوْعِيَايِدِ مَلَا* (Ey Habibim! Şüphesiz sana bey'at edenler Allah'a bey'at etmiş sayılırlar.) Bu ayet-i kerimede Allah-u Teâlâ kendisi ile insanlar arasında Peygamber (s.a.v)'ini vasıta olarak tayin ettiğini ve Resulüne bey'atın aslında O'na bey'at olduğunu şüpheyi mahal bırakmadan insanlığa bildirmiştir. Allah-u Teâlâ bizleri onun sünnetine, siretine ve yoluna ittiba edenlerden eylesin ve onun milleti üzerine ölmeyi bizlere nasip etsin. Âmin!

2. Rabita-i Şerif'e delalet eden **sünnetten delillere** gelince;

Hiç şüphesiz bunu, Resul-i Ekrem'in sözlerinden anlamak mümkündür. Zira Resul-i Ekrem'in sarf ettiği mübarek her kelimenin altında derya kadar manalar mevcuttur. Bu sözlerden birisi de sahabelerden Abdullah bin Amr bin el-'As tarafından nakledilen sahih bir hadistir ki mealen şöyle buyurmuştur. *"Müminlerin ruhları bir günlük mesafe kadar birbirinden uzak da olsalar ve daha önce birbirlerini görmemiş de olsalar yine birbirlerini bulup kaynaşırlar."* (Müsned-i Ahmed bin Hanbel). Bu hadisin ifade ettiği anlam, kalbi muhabbet ve ruhani birlikteliktir. Biz buna tarikat dilinde Rabita-i Şerife diyoruz. Bu rabita, yani bu ruhani bağlılık ve birliktelik sağ veya ölü olsun fark etmez tüm peygamberler ve evliyalar arasında mevcuttur ve devam etmektedir.

3. Rabita-i Şerife delalet eden üçüncü delil **icmadır**.

Yani tasavvuf ehlinin çoğunluğunun karar ve görüşüdür. Çünkü bunların cumhuru ve özellikle Nakşî Tarikatının önderlerinden Müceddidiye-Halidiye kolunun manevi liderlerinin tamamı rabita konusunda icma halindedirler. Ki onlar; *"Yeryüzünde tevazu ile yürürler ve kendini bilmez kimseler onlara laf attığında (incitmeksizin) selam! der (geçerler)'ler. Gecelerini Rablerine secde ederek ve kıyam durarak geçirirler."* Cenab-ı Hak bizleri bereketlerinden mahrum etmesin

ve onların vasıtasıyla bizlere rahmet eylesin.

4. Rabıtaya delalet eden en son delil ise hiç şüphesiz kıyastır.

Kıyas ile ilgili olarak daha önce bir nebze de olsa bahsetmiştik. Rabıtanın, deneyim ve tecrübelerimizle kişiyi tevhid inancına götürdüğünü, rabıta yapılırken sonunda Allah'ın dışında her şeyden sıyrılıp yalnız Allah düşüncesi kaldığını beyan etmiştik. Dolayısıyla vesile açısından abdest ile rabıta arasında ortak bir payda bulunduğundan rabıtayı abdeste kıyas edilmesi gayet yerinde olacaktır. Tecrübe ve deneyimlerin, fikhî kaynaklarımızda kesin bir delil ve kat'i bir burhan olduğu sabittir. Sanırım kıyas ile ilgili söylenebilecek ifadelerim bunlardan ibarettir. Bu konu ile ilgili daha fazla bilgiye ihtiyaç duyanlar yukarıda bahsi geçen Allame Şeyh Es'ad Sahip Efendinin "Nuru'l-Hidaye ve'l-İrfan" adlı eserine başvurabilirler. Bu eser diğer dini bilgiler ve özellikle rabıta konusunda yazılan çok değerli bir eserdir. Cenab-ı Haktan doğruya ulaşmamızı ve her konuda bize yardımcı olmasını niyaz ederken şüphesiz bizi ve sizi hidayete erdiren odur ve salihlerin yegâne mütevellisidir. Salât ve selam senedimiz ve mevlamız Hz. Muhammed (s.a.v)'e ehline ve ashabına olsun! Senin izzet sahibi Rabbin onların isnat etmekte oldukları vasıflardan yücedir, münezzehdir. Gönderilen bütün peygamberlere selam olsun ve âlemlerin Rabbi olan Allah'a da hamd olsun! Allah-u Teâlâ bizleri onlara tabi olanlardan eylesin. Sevgi ve muhabbetlerini artırsın. Âmin!

Rabıta konusunda "Nuru'l-Hidaye ve'l-İrfan" adlı eserden alıntılar yaptıktan sonra Mevlana Halid zü'l-Cenaheyn (k.s)'nin üçüncü naibi faziletli, allame, kâmil mürşitlerin hatimesi, ulemanın önderi ve evliyanın serveri Şeyh Muhammed bin Abdullah el-Hani el-Halidi en-Nakşibendî (k.s)'ye ait "el-Behçetü's-Seniyye" adlı eserini gördüm. Bu eserin *tekmile* bölümünde rabıta ile ilgili çok güzel ifadelere rastladım. Bu nedenle istedim ki aynı eserin tekmlisini harfi harfine bu küçücük kitabıma ilave edeyim ki konu kemale ersin ve konuyu daha iyi anlamamıza vesile olsun." Her iki kaynaktan alıntılar bir araya geldiğinde kitabımız parçaları birbirlerine geçirmiş muhkem bir binaya benzer hale gelecek ve sağlam/kesin nas ve delillerle rabıtanın ispatı anlamına gelen "İsbatu'r-Rabıta bi'l-Edilleti ve'n-Nususi'd-Dabıta" ismini almaya hak kazanacaktır.

Şimdi adı geçen kitabın "tekmile" bölümünü aynen alıyoruz: "Rabıtanın aslı, esası var mıdır, dini bir delili var mı, yok mu? Diye bir soru sorulacak olursa cevaben deriz ki;

Evet, rabıtanın, hem Kur'an-ı Kerim ve Sünnet-i Seniyyede hem de sözleri bizim için senet mahiyetinde olan eimme ve ulemanın sözlerinde aslı ve esası vardır.

Her şeyden önce Kur'an-ı Kerimden delil olarak ileri sürülecek ilk ayet Maide Suresinin **وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ** (Allah'a yaklaşmak için her türlü yol ve vesileyi arayın!) 35.ayet-i kerimesidir.

Eğer bir kimse; "Ayette geçen vesile, rabıtayı kapsamamaktadır. Çünkü vesileden maksat yalnız salih amellerdir. Dolayısıyla rabıta vesilenin kavramı içinde mütalaa edilemez" derse, cevaben ona şunu söyleriz. Vesile, Ayet-i Kerime'de umumi olarak ifade edilmiştir. Zira başında cins veya istiğrak anlamını taşıyan umum ifade eden bir edat olan "el-" takısı mevcuttur. Bu da vesileyi genelleştirmekte ve bütün vesileleri kapsamaktadır. Yani Allah'a varmaya araç ve sebep olabilecek ne varsa her şeyi kapsamaktadır. Mezkûr ayette "herhangi bir vesileyi arayın" emri olduğundan hiç şüphesiz rabıta da vesile olduğundan rabıta da aranılacaktır. Hatta en faziletli vesilelerdendir de denilebilir. Çünkü rabıta, ya en büyük vesile olan Peygamber (s.a.v)'in rabıtası veya onun naibi ve vekilleri olan tarikat önderlerinin rabıtasıdır.

Zira Cenab-ı Hak, Kur'an-ı Kerimin Al-i İmran Suresinin 31. ayet-i celilesinde şöyle buyurmaktadır: **لَقَدْ نَا مُحَمَّدًا نُوْحًا اللَّهُ افَى نُوْعِبَةِ اللَّهِ كَبِيْحٍ** ([Ey Habibim!] De ki; eğer siz, Allah'ı seviyorsanız

bana tabi olunuz ki Allah'ta sizi sevsin!) Bu ayet-i kerimede rabıtaya net bir işaret vardır. Şöyle ki; Birine tabi olmak normal olarak hissen veya hayalen onu görmeyi gerektirir. İşte anlatmak istediğimiz rabıta da Hz. Peygamber'i görmek mümkün olmadığına göre hayalen onu görmeye çalışmaktır. Yoksa ittiba diye bir şey gerçekleşemez.

Sünnet-i seniyyeden göstereceğimiz delile gelecek olursak. Şöyle ki: İmam Buhari'nin naklettiği hadis-i şerife göre; Hz. Ebubekir (r.a) bir gün Peygamber (s.a.v)'e gelerek kendisini rahatsız eden ruhi bir durumunu şöyle arz etmeye çalışmıştır. "Ey Allah'ın Resulü, ben senden zerre kadar gafil kalamıyorum. Hep aklımda ve hayalimdesin. Hatta helâya (def-i hacet) gittiğimde bile benimle hep sen varsın. Def-i hacet konusunda senden hayâ ediyorum. Bana bir çare." Bu hadis-i şerif açıkça gösteriyor ki Resul-i Ekrem'i hayal etmek meşrudur ve Hz. Ebubekir (r.a) sürekli bu manevi hazzı yaşamıştır. İşte rabıta denilen olay da bundan başka bir şey değildir.

Rabıta konusundaki eimmenin ve ulemanın görüşlerine gelince; İmam Şa'rani Hazretleri "Nefahat" adlı eserinde" zikrin adabını anlatırken, yirmi kuraldan bahsettiğini görürüz. Dördüncü kurala geldiğinde şöyle der; "*Mürîd, zikre başlarken şeyhinin ve mürşidinin himmetini kalben talep ve istimdat etmelidir.*" dedikten sonra beşinci kuralı da şöyle açıklar. "Mürîd, şeyhinden himmet talep ederken bu talebin hakiki manada Peygamber (s.a.v)'den olduğunu bilmelidir. Çünkü şeyh, müridin Peygamberle olan vasıtasıdır. Önce vasıtadan başlar, maksut olan Peygambere ve onun vasıtasıyla da Allah'a ulaşmaktır." der. Yedinci kuralı ise şöyle ifade eder; "*Mürîd, şeyhinin suretini düşünmeli ve gözü önüne almalıdır. Bu, Nakşî Tarikatı nezdinde en kuvvetli zikir kurallarındandır.*" İşte biz de diyoruz ki; rabıtadan kastımız budur, başka bir şey değildir.

Nakşî önderlerinden Şeyh Tacuddin en Nakşibendî (k.s) "Risale" adlı eserinde rabıta konusunda şöyle bir açıklamada bulunur: "*Mürîd, dünya işlerinden boşalınca yeniden abdest alıp halvetgahına girip oturduğunda ilk yapacağı iş, şeyhinin suretini tasavvur etmelidir.*"

Muhakkikin (görüşlerini delillerle savunan) ekolünün sonuncusu olan Şeyh Abdulgani en-Nablusi (k.s) yukarıda zikri geçen risalenin şerhinde şöyle bir açıklamada bulunur: Mürîd, şeyhinin suretini hayal ettiğinde ondan gerekli medet ve yardımı sağlama noktasında azami gayret göstermelidir. Çünkü müridin bağlı bulunduğu mürşid-i kâmil onunla Allah arasındaki vasıta ve vesilesidir. Nitekim Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerimin Tövbe Suresinin 119. ayet-i kerimesinde şöyle ferman buyurmaktadır: *إِذْ أَهْبَا نَبِيلًا أَوْنَمَا أَوْقَتَا اللَّهُ أَوْنَاكَوَعَم نَقْدَاصِلًا* (Ey iman edenler! Allah'tan sakınınız ve doğrularla beraber olunuz!) Yine Cenab-ı Hak Maide Suresinin 35. ayet-i celilesinde *وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ* (Allah'a yaklaşmak için her türlü yol ve vesileyi arayın!)

Salık denilen mürid, seyr-i sülukunun ilk etabında Rabbini ve yaratıcısını tanıma gücüne sahip değildir ki aradaki vasıtaları atabilsin. Onun içindir ki Allah'a varmak için vasıtalara ihtiyaç duymaktadır. Eğer doğrudan yaratıcısını anlayabilme ve tanıyabilme gücüne sahip olsaydı elbette vasıtaya gerek kalmayacaktı. Başlangıçta Rabbini tanıma gücüne sahip olmayan mürid, Rabbini eğer doğrudan düşünmeye kalkarsa hadis (sonradan yaratılan) ve mahlûk bir nesneyi kendisine "Rab" olarak düşünebilir ve bu nedenle küfre saplanabilir. O halde insan, önce müşahede altına alınabilen ve düşünce merkezine girebilen vesilesi olacak şeyhini tasavvur etmelidir. Ta ki bu vasıtayla Rabbinden füyuzat alabilsin ve feth-i ilahi ona nasib oluncaya kadar buna devam etmelidir. Biz hiçbir zaman şunu inkâr etmiyoruz: Asıl olan direkt ve vasıtasız olarak Allah'ı düşünmektir. Bunun en mükemmel yöntem olduğunu kabul ediyoruz. Fakat biz vicdani ve zevki yönden kesin olarak biliyoruz ki bu, mürid için sülukun ilk aşamalarında mümkün değildir. Zira cahil bir insan Rabbini ararken, hayal edebileceği ilk şey, daha önce hayatında gördüğü ve

kâinatta müşahede ettiği şeylere benzer bir nesne olabileceği endişesidir. Zira mürid, hem cahil hem de deneyimsiz olduğundan gördüğü bu ilk objeyi rab olarak kabul edebilir. Böylelikle şirke girer ama küfür konusunda da özür kabul edilmez. İşte bu endişeden dolayı süluka başlarken müridi direkt Allah'ın zatını düşünmeye değil de belki bağlı bulunduğu mürşid-i kâmilin suretini ve şeklini düşünmeye teşvik ediyoruz. Bunun için rabıta'yı önemli görüyoruz. Yani müridi –hâşâ– şirke değil, şirkten kurtarmak için bu rabıta yöntemini öneriyoruz. Zira yaratılmış vasıtaların hayale alınıp, tümünün Allah'ın mahlûku olduğuna inanmaya başlayan bir mürid, bu merhaleyi rahatlıkla aşar ve artık vasıtasız Allah'ın mefkûresine geçtiğinde kadim (ezeli ve ebedi) ile hadis (sonradan yaratılmış) olanlar arasındaki farkı daha iyi kavramış olacaktır. O halde şeyhini veya silsile yolu ile Peygamberimiz (s.a.v)'e varıncaya kadar tarikat önderlerini rabıta etmek belirli bir zaman dilimi için geçerlidir. İlahi fethe mazhar olduktan sonra artık bu vasıtalar mürid için devreden çıkar ve mürid vasıtasız Rabbinin huzuruna ulaşır. Onun için tasavvuf literatüründe şöyle meşhur bir deyim vardır. “*Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır.*” denmiştir. Yani mürid, şeyhi, muallimi ve öğreticisi olmadan deneyimsiz bir şekilde Rabbini düşünmeye, hayal etmeye kalkarsa daha önce ifade ettiğimiz gibi Allah'ın dışında yaratılmışların içerisinde bir nesneyi seçip ilah olarak düşünebilir ve böylece artık onun şeyhi şeytan olur. Böylelikle küfre saplanıp gider. Netice olarak mürid, bir rehber ve muallime zaruri olarak ihtiyaç duyar. Nitekim Cenab-ı Hak Zuhruf Suresinin 36-37. ayet-i kerimesinde; *وَهَـٰٓؤُلَـٰٓئِكَ يَرْجَوْنَ مَهْنَدَصِيلًا ۖ نَعْلِيْسِلَا ۖ وَيَسْحِرُوْا مَهْنَا ۖ وَدَتَهُمْ* (Her kim Rahman'ın zikrinden yüz çevirirse biz ona bir şeytan musallat ederiz. Artık o şeytan onun yakın dostudur. Şüphesiz ki bu şeytanlar onları yoldan çıkarırlar. Onlar da kendilerinin doğru yolda olduklarını sanırlar.) diye buyurmuştur.

Önderimiz, gözlerimizin aydınlığı, kalbimizin nuru, ariflerin imamı, ulema-i mukakkikinin hatimesi ve mevlamız Ebu'l-Beha Diyaüddin Şeyh Halid en-Nakşibendî el-Müceddidi -Allah sırlarını takdis eylesin. Onun feyz ve bereketini de üzerimize yağdırsın-nin, büyük hilafet merkezi İstanbul'da bulunan bazı dostlarına gönderdiği mektubunda şöyle ifade buyurmuşlardır: “*Kulağıma ilişmiştir ki, hakikat sırlarından gafil olan bazı kimselerin Nakşî Tarikatında rabitanın yeri olmadığını ve sonradan sözü edilen tarikata bidat olarak sokulduğunu iddia ediyorlar. Yani rabitanın aslı ve hakikati yoktur diye tamamen inkâr ediyorlar. Hayır, hayır öyle değildir. Onun aslı ve esası bizce çok büyüktür. Nakşî Tarikatının vazgeçilmez kurallarından birisidir. Kur'an-ı Kerim'e ve Resul-i Ekrem'in sünnetine bağlılıktan sonra Allah'a ulaşmanın en büyük sebeplerindendir. Önderlerimizin bir kısmı müridin seyrü-sülukunda sadece rabıtaya yer vermişlerdir. Bir kısmı da rabıta ile birlikte başka kuralları da devreye koymuşlardır. Ama hepsinin kanaati; Fenafillâh makamının mukaddimesi sayılan Fenafişşeyh makamına ulaşmanın en yakın yolu rabıta*” olduğunu beyan etmişlerdir.

Bir kısım tarikat önderleri de rabıta'yı ispat etmeye çalışırken Tövbe Suresinin 119. ayet-i kerimesi; *اٰیٰهٰٓیۡنِیْذٰلَا ۖ اَوْنٰمَ اَوْقٰتَ اللّٰهِ ۚ اَوْنٰکُوْکُمْ ۚ عَمَّ نَیْقَدَاصِلَا* (Ey iman edenler! Allah'tan sakınınız ve doğrularla beraber olunuz.)'ni delil olarak göstermişlerdir. Nakşî Tarikat önderlerinden “**Hoca Ahrar**” lakabı ile meşhur olan Şeyh Ubeydullah Hazretleri, yukarıda geçen ayet-i kerimeyi açıklarken özet olarak şöyle demiştir: “*Allah'ın sözleri içerisinde doğrularla beraber olma kavramı sadece fiziki manada beraberlik değil, aynı zamanda hem fiziki, hem de manevi yönden beraber olma emrini ihtiva eder.*” Bunu bu şekilde genel manada ele aldıktan sonra manevi olarak beraberliği de rabıta ile izah etmiştir. Rabıta da erbablari nezdinde meşhurdur ve tasavvuf kitaplarında geniş

bir şekilde açıklanmıştır. Şayet onlar, rabitanın mahiyetini bilselerdi onu inkâra yönelmezlerdi. Çünkü rabitanın aslı şudur: Salik denilen mürid, rabita ile Allah'ta fena bulmuş mürşid-i kâmil olan şeyhinin ruhaniyetinden istimdat etmesidir. Suretini sık sık hatırlamalıdır ki, şeyhinden, huzurunda olduğu gibi gıyabından da istifade edebilsin ve kalbini meşgaleden, havatırdan kurtarabilsin. Alnında "Bu zarardadır" diye yazısı bulunan kimseler ancak bunu inkâr edebilir. Sözleri bizler için senet olan şeriat âlimleri evliyaya inanan kimseler için rabitayı tavsiye etmişlerdir. Fıkıh konularında şeriat ulemasına ittiba ettiğimize göre bu konuda da onlara tabi olmak durumundayız. Her dört mezhebe mensup birçok hukukçu, âlim ve fakihler rabita konusunda ya sarahaten veya telvihen (işareten) müspet fikirlerini açıkça beyan etmişlerdir. Ben burada yazdıklarını ve beyanlarını kaynak göstermek suretiyle bir kısmına yer vermeyi uygun görüyorum. Ta ki kalbinde hastalık olmayan kimseler o kaynaklara başvurabilsin ve nefesine, havasına uyup evliyalara inkâra yönelmesin. -Tevfik Allah'tandır. Doğru yola ileten de sadece O'dur.-

1. Müfessirlerin çoğu Yusuf Suresinin 24. ayeti; ... (O) ولقد همت به وهم بها لولا أن رأى برهانه ربه [Züleyha], O [Yusuf]'na gerçekten niyeti bozmuştu. Eğer Rabbinin burhanını görmese idi. Yusuf [a.s] da ona özenip gitmişti. Aslında ondan fuhşu ve fenalığı uzak tutalım diye böyle olmuştu. Çünkü o bizim ihlâsa erdirilmiş kullarımızdan biriydi.)'ni tefsir etmeye çalışırken, enbiya ve dolayısıyla evliyaların manevi tasarruf ve ruhani imdada sahip olduklarını beyan etmişlerdir. Bunlardan biri de "Keşşaf" adındaki tefsirin yazarı Zemahşeri'dir. Bu zat, mutedil Ehl-i Sünnet yolundan ayrılıp itizal ve inkâra saplandığı halde bu konuda yine olumlu fikir beyan etmiştir. Alıntı yapacağımız Keşşaf'tan -bu konudaki açıklamasını sonuna kadar okumak kaydı ile- konumuza delil olacak bir bölümünü alıyoruz. Şöyle ki; "Ayette geçen *burhan* kavramı bazı müfessirlerce şöyle açıklanmıştır; 'Hz. Yusuf (a.s)! Sakın, kendini o (Züleyha)'ndan koru!' diye gaybten gelen bir ses işitir. Gelen bu sese aldırış etmeyen Hz. Yusuf (a.s), aynı sesi ikinci defa duyduğunda da tavrını değiştirmez. Üçüncü defa bu sese tepki vermeyince, babası Hz. Yakup (a.s) devreye girerek, kendi parmağını ısırarak bir vaziyette (başka bir rivayete göre de elini Hz. Yusuf [a.s]'un göğsüne vurarak) görünür. İşte burhan, bazı müfessirlerce Hz. Yakup (a.s)'un oğluna görünmesi olayıdır diye beyan etmişlerdir." der.

2. Hanefi fıkıh imamlarından, büyük âlim Ekmelüddin (r.ah) 'el-Meşarik' adlı eseri şerh ederken; Buhari ve Müslim'de yer alan نمى نار مائلاى دققى نار ناف ناطيشلا لا لثمتى فى يثروص (Beni rüyasında gören kişi, gerçekten beni görmüştür. Çünkü şeytan, benim suretimde kimseye görünemez.) hadis-i şerifi açıklarken şöyle bir beyanda bulunmuştur: "Bir şahıs, ister yakaza (uyanık) halinde isterse rüya âleminde başka biriyle birlikteliği sağlayabilmesi için beş esasın var olması gerekir. Yoksa birliktelik mümkün olamayacaktır. Bu esaslar;

- a) Birlikteliğe taraf olan her iki şahsın aynı türde ortak olmaları,
- b) Şahısların bir veya daha fazla özelliklerde ortak olmaları,
- c) Tarafların fiil ve eylemlerinde ortaklıkları bulunması,
- d) Derece ve mertebelerde ortak olmaları,

e) Şahısların bir veya daha fazla davranış ve hal biçimlerinin benzer olması gerekir.

İşte yukarıda zikredilen bu beş müşterek esas, taraflar arasında mahiyet ve sayı itibariyle artıka aralarındaki birliktelik de o nispette artar. Aksi durumda ise azalır. Bazen oran o kadar yükselir ki muhabbetin güçlenmesine hatta ve hatta coşmasına sebep olur. Bu birliktelik öyle bir noktaya ulaşır ki, artık taraflar birbirlerinden ayırlamaz hale gelirler. Bunun tersi ortak özellikler de azaldıkça ayrılmayı ve birbirlerinden epeyce uzaklaşmaya sebep olur.

Her kim ki, geçmiş kâmil ve evliyaların ruhları ile yukarıda zikredilen beş esas çerçevesinde münasebet kurmayı başarsa, istediği zaman adı geçen evliyaların ve kamil insanların ruhları ile birlikteliği sağlayabilir.”

3. Yine Hanefi ekolundan ve aynı zamanda ‘el-Eşbah’ adlı eserin şarihi olan, Allame eş-Şerif el-Hamevi “Nefahatü’l-Kurb ve’l-İttisal” adlı eserinde şöyle demektedir: “Şüphesiz evliyaların ruhani yönleri, cismani yönlerine galebe çaldığından değişik şekil ve suretlerde görünebilirler. Zira Sahih-i Müslim’de;

یَدَانِیْ نَمْلَکَ بَابِ نَمْبَابِیْا تَنْجَلَا ضَعِیْلَهَا تَنْجَلَا لَاقْفُوبَا رَکِیْیَ ضَرَّ اللّٰهُ مَعَهُ هُوَ دِیْدَحَا لَظَنَ مَکَلَّتْ لَا بَابِیْا هَلْکَنَعَم وَأَرْجُو أَنْ تَکُونُ مِنْهُمْ لَاقْفُوبَا
(Peygamberimiz [s.a.v] , “Kıyamet gününde cennet ehlinde bir kısım insanlar cennete giriş yapmak için cennetin bütün kapılarından kendilerine çağrı yapılacaktır.) der. Bunun üzerine Hz. Ebubekir (r.a) “Cennetin bütün kapılarından aynı kişiler bir anda nasıl giriş yapacaklardır?” diye sorunca, Peygamberimiz (s.a.v) cevaben: “Evet giriş yapacaklar ve umarım ki sende onlardan birisin” der.) şeklindeki hadis-i şerif rivayet edilmiştir.”

Tercümesini yaptığımız bu mübarek hadisi, birçok muhaddis imamlarımız tarafından yukarıda ifade edilen evliyaların aynı anda değişik şekil ve suretlere bürünerek farklı yerlerde aynı anda görülebileceğine dair delil olarak göstermişlerdir. Daha sonra Allame eş-Şerif el-Hamevi şöyle devam eder: “Şüphesiz evliyanın ruhu, kendi başına derli toplu olunca bazen dünya hayatında bile yetmiş bine kadar şekil ve surette görünebilir. Berzah âleminde ise ruh, bedenini terk ettiğinde ve başlı başına bağımsız bir hal alacağından daha çok değişik suret ve şekillerde görülebilmek imkânına kavuşacaktır”

Bu konuda daha fazla bilgi ve ayrıntıya ihtiyaç duyanlar, “Nefahatü’l-Kurb ve’l-İttisal” adlı esere başvurabilirler. Zira bu eser, ruhunda ve kalbinde maraz bulunan insanlar için muazzam bir şifa kaynağıdır.

“el-Behçetü’s-Seniyye” adlı eserden alıntı yaptığımız bölüm buraya kadardır. Dayanağımız ve itimadımız hiç şüphesiz Allah-u Teala’dır. O, kendisine tevekkül edene kâfidir. O halde, sende bütün işlerini ona havale ederek tevekkülünü sağlamlaştırsın. Allah hep hakkı söyler ve hidayete erdiren de yalnız O’dur. Bütün kuvvet ve gücümüz O’nunladır. Salât ve selam, daimi olarak kaynağımız ve önderimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)’ya, ehline ve ashabına olsun! Allah, kendilerinden ve onların suyu yüzü hürmetine bizden razı olsun’ Âmin! Sözümüzün en sonu âlemin Rabbi olan Allah’a hamd-ü senalar olsun!

Allah-u Teala onu, babasını, annesini, mümin kardeşlerini, dostlarını, üzerinde hakkı bulunan herkesi ve ona iyilik yapan veya iyilik yaptığı kimselerin tamamını af ve mağfiret eylesin. Âmin!
h. 21 Zü'l-Ka'de 1376 (m. 1956)

Allah'ın nezdinde (كفلا ادخ) miskin ve zelil
olan

Muhammed Said Seyda el-Halidi en-Nakşibendî el-Cezeri
(k.s)

Allah'ın dostu, Allame ve mürşid-i kâmil diye inandığım Muhammed Sait Seyda el-Halidi en-Nakşibendî el-Cezeri (k.s)'ye ait "Rabıtada Usul" adlı eserin tercümesi burada sona ermiştir. Bu çeviride rastlanabilecek bir hata veya zuhul vaki olmuşsa şüphesiz o benim şahsıma aittir. Bir dilden diğer bir dile tercüme edilen bir metnin akıcılığını ve güzelliğini korumak oldukça güçtür. Şeyh Seyda'ya ait olan bu Arapça eserin fesahat ve belâğatını Türkçe'ye aktarma imkânını yakalayamadığımdan dolayı okuyuculardan özür diler dualarını beklerim!

Celal YILDIZ

Mardin Emekli

Müftüsü

14.02.2009